

PET MINUT S STANETOM BELAKOM — ŠRAUFOM

GANEŠ 5 ZA NJIM, KAJ PRED NJIM?

NEVA MUŽIČ

Nekoč so odprave sprejemali pred ljubljansko Narodno galerijo, potem na letališču Brnik, kasneje pred Planinsko zvezo, danes pa kjerkoli. Nobenih »direktnih športnih prenosov« ni. Kaj to pomeni za alpinizem?

S stališča sponzoriranja je to seveda slabo ali pa vsaj slabše, kot bi lahko bilo. Po drugi strani pa imaš mir, lahko se resnično posvetiš svojim ciljem in željam. Seveda pa je zbiranje denarja za odprave vedno velik napor, tako da za trening komaj še ostane kaj časa.

Četrto stoletje Himalaje je gotovo vplivalo na vas.

Seveda. Vzhodnjaški pogled na svet, pa tudi plezanje samo me pomirja. Ko pridem nazaj, se preprosto lažje in bolj samozavestno lotim našega stresnega življenja. Vsakdanjega hlastanja za dobrinami, ko nam zmanjkuje časa in moči. Vendar pa je treba povedati, da so se tudi v Nepalju že navadili na nekatere »zahodne navade«, predvsem na denar. Postali so kar precej pohlepni in dragi, tako da je v zadnjem času opaziti nekaj manj odprav in tudi manj turistov. Brez denarja si tam revež, enak njim, in nisi deležen prav nobene »humanitarne pomoči«. Tako je bilo, na primer, ko smo se prvič vračali z Daulagirija. Tudi Katmandu je večino dneva v smogu in je iz njega najbolje čim hitreje pobegniti.

Narava vas je vedno privlačila.

Da. Že doma, za Nepal pa lahko rečem, da teče tam življenje, kot je pri nas pred sto, dvesto leti. Človek ima v tistih krajih hitrost gibanja približno pet kilometrov na uro, če je dober. Še je čas, da se pozdraviš s človekom, ki ga srečaš, spregovoriš nekaj besed. Seveda je velika razlika, ali tam živiš ali si le obiskovalec. Govoriti o romantiki je tako precej tvegano početje.

Tveganja pa so tudi tamkajšnji vzponi. Najdejo se, ki trdijo, da je to izziv smrti.

To je občutek, ki ga velikokrat slišimo. V resnici gre za odkrivanje življenja, lastne zmogljivosti, mejnih situacij, ki jih v »dolini« niti ne bi mogel preveriti. Pri plezanju se iztrgam iz vsakdana in se znajdem v situaciji, ko se oglasi pranagon samoohranitve. Človeka taka doživetja očistijo — v nasprotju z dolino, ki jo velikokrat čutimo kot prostor zatiranja.

Človek ima občutek, da se s himalajizmom dogaja neke vrste univerzalizacija alpinizma. Zakaj ste vi lani izbrali prav Ganeš Himal?

Stane Belak-Šrauf

Če dobro premislim, se mi zdi, da gre prej za pomanjkanje idej. Vsekakor je za mlade Nepal zanimiva dežela. Gore so lepe, športni cilji vredni greha. Ker ni izkušenj in denarja, se hodi na iste točke. To so, kot je splošno znano, okolica Everesta, Kangčendzenge, Makaluja in še kaj, odročni konci pa, kot da jih ni. So pa ti hribovi enako zahtevni — ali še bolj. Poglejmo samo Japonce! Imajo denar, ljudi, gredo povsod. V Nepal, Indijo, Pakistan. Pri njih igra pomembno vlogo še politični moment; ker so Aziji, ekonomska sila, morajo pokazati, kaj zmorejo tudi na tem področju. Imajo veliko odprav, veliko uspehov, pa tudi nesreče. — V Ganeš smo šli, ker tam še nismo bili. Naša odprava je bila tam štirideseta po vrsti, uspešnih pa je bilo do danes le osem. Greben je divji, čeprav na fotografijah ni videti. Vara višina in težko je bilo oceniti prave težave. Sicer pa, kaj so težave? Detajli na gori, ki jih je moč natančno oceniti, ali kompleksnost zgodbe?! Na to temo bi se dalo veliko govoriti.

Spomladi ste bili v izvidnici, vendar se je jesen razkrila povsem drugače.

Da. Prvenstvena smer bi bila hudo izzivanje. Pomladi je bilo vse pokrito s snegom in sedanja oprema bi nam omogočila odpikati do vrha. Po toplem monsunskem deževju pa smo zagledali pred seboj le skale, žlebove, deroče slapove, kotaleče se skale, na vrhu pa viseče serake, ki so se podirali. Odločili smo se za prvo ponovitev nepalsko-japonske smeri (1989) z zgornjim prvenstvenim delom, ko smo zavili sto metrov bolj desno po razu navzgor do vrha.

Ganeš Himal

Foto: Stane Belak-Šrauf

Nismo imeli fiksnih vrvi kot oni, razen na dveh mestih. Višinska razlika je bila 2800 metrov, zato smo postavili dva tabora, med katerima je bilo za en kilometer višinske razlike. Uspelo nam je v drugem poskusu. Vrha smo se lotili trije, ki smo bili še edini sposobni za takšno plezanje: **Tomaž Humar**, **Grega Kresal** in jaz. Večino časa je snežilo, Grega, ki si je v bazi poškodoval prsni koš, je moral sestopiti, s Humarjem pa sva že ponoči, po trdem plezanju in 13 urah, dosegla koničast in težko dostopen vrh. Še hujši kot vzpon pa je bil potem sestop. *Malokrat slišimo natančen potek plezanja, pa bi nas tokrat res zanimale podrobnosti.* Podrobnosti bo za eno knjigo, v grobem pa je bilo takole:

Tabor ena smo postavili že naslednji dan po prihodu v bazo. Potem smo več kot en teden potrebovali za tabor dve. Pod njim smo pritrtili 150 metrov fiksnih vrvi po navpičnem seraku, nad katerim smo postavili šotor T2. Od tam naprej je bil viseč ledenik. Vzpon je zahteval dobro orientacijo ponoči vse do zgornjega platoja, kjer je bilo snega do razkoraka in čez. Od prvega šotora do drugega je bilo potrebno hoditi po ostrem in izpostavljenem snežnem grebenu. Prvi poskus priti na vrh se je pričel s kuhanjem okoli štirih zjutraj, kajti na tej višini je tekočina življenjsko potrebna. Startali smo ob pol devetih, prišli ob petih popoldne do vrhnih skal (100 metrov pod vrhom), a nas je ujela noč. Baterijski vložki čelnih svetilk niso zdržali mraza in morali smo se vrniti v bazo. Čez 10 dni smo poskusili v drugo. Kuhati smo pričeli ob enajstih zvečer, se odpravili v sneg ob pol treh

zjutraj, gazili do pol šestih, veter, ki je nosil sneg po pobočjih, je povzročal občutek, da pobočje beži pod našimi nogami. Zaradi mraza nismo več čutili nog in smo se vrnili. Kresala so preveč bolela poškodovana rebra in je odšel v bazo, s Humarjem pa sva prevegetirala vroč dan v šotoru dvojke in kovala načrte. Trinajstega (na moj rojstni dan!) sva zjutraj ob 7.30 začela z vzponom in bila ob 11. uri na zgornjem platoju. V do razkoraka globokem snegu in megli sva izgubljala dragocene ure. Sledil je vršni vzpon po snežnem razu do previsnega seraka, kjer so bili naši klini še od prej. Pobrala sva vso opremo. Strmina je bila od 70 do 75 stopinj, prhek sneg na steklenem ledu, a sva se prebila do puščene vrvi iz prvega poskusa. Naprej so bile težke skale, vmes pa stekleno krhek led. Humar je prišel do zadnjih klinov okoli pol štirih popoldne. Tehnično zahteven teren (črn led, poprha čez skale) je terjal svoje. Klinov ni bilo dovolj. Titanovi, ki smo jih kupili v Katmanduju, v granitu niso prijemale. Ves čas je snežilo. Okoli petih popoldne, ko so se oblaki sesedli, je močno zapihalo. Mraz je bil okoli minus 25 stopinj. Na stojšču sva se počakala. Sledil je previsni kamin, nato pa še slabih 100 metrov zelo strmega vrhnega snežišča. Nad kaminom ni bilo mogoče urediti dobrega varovanja, pa sva plezalno vrv obesila v Tomažev cepin in potem prosto zlezla na vrh.

Kakšen je bil občutek na vrhu in kako sta se vrnila?

Presenetila me je ostrina vrha. S plezalnim orodjem sva bila pripeta v strmino. Vrh je bil ledena rezina, padajoči grebeni na vzhod in zahod pa kot orjaški zobje. Divji vrh! Tudi njegovi sosede so vsi po vrsti težke, razdrapane

gore. Le glavni vrh skupine Ganeš I (7426 m) je z ledeniki pokrit orjak na tibetanski meji. Ko sva dosegla vrh, je bila že noč in v zadnji svetlobi večerne zarje so se gore bleščale zamolklo vijolično. Bilo je grozljivo lepo. Na vrhu sva se zadržala le toliko, da sva v bazo sporočila najin uspeh, sicer pa so najine luči lepo videli iz doline.

Nato je sledil še tisti večno najnevarnejši del, povratek. Po vrhu popusti motivacija in ostane le še zgarano telo — ob bistveno zmanjšani koncentraciji. To povečuje stopnjo nevarnosti, zato je bil sestop kritičen čas zgodbe. Sestopala sva pet ur in bila ob 22.30 v šotoru T2. Naslednji dan sva nadaljevala sestop v bazo.

Tako se je 14. novembra uspešno končala še ena zgodba v Himalaji. Ganeša 5 nismo premagali, kot se v pogovorih rado poudarja, kajti premaguješ lahko le samega sebe.

Vsak uspeh je hkrati tudi nov izziv.

Seveda. Plezal bom, dokler bom mogel, saj me v to nihče ne sili. Že dolga leta me zanimajo malo nižji hribi na zahodu Nepala, ob indijski meji. Dva vrhova v tej skupini, Api (7125 m) in Nampa (6805 m), sta v krajih še prvobitne narave, neobiskana in dovolj težka, da bi se na njih lahko preizkusili tudi mladi vrhunski alpinisti. Lepo bi bilo splezati kakšno slovensko, prvenstveno smer tudi v manj znanih delih Himalaje.

OBSTAJA VEČ UČINKOVITIH NAČINOV ZA NOŠNJO

KAM S SMUČMI, KO GREMO NA GORO?

IGOR MAHER

Ko stojimo na vrhu hriba nad prostranimi snežnimi pobočji, po katerih bomo odsmučali v dolino, ni nobenega dvoma, kje bodo smuči. Vse drugače pa je zjutraj, ko se moramo na začetku poti odločiti, na kakšen način bomo smuči spravili do vrha. Možnosti je kar nekaj, odločitev za eno od njih pa je odvisna od več dejavnikov.

Najbolj običajno je, da se vzpenjamo kar s smučmi na nogah ob pomoči »psov« (umetnih kož na drsni površini). Seveda potrebujemo za to popolno opremo za turno smučanje, od turnih vezi do kombiniranih smučarskih čevljev. Brez problemov se vzpenjamo, vse dokler ne naletimo na poledenela, strma pobočja. Pri smučanju se lahko popolnoma zanesemo na ostre kovinske robnike smuči, pri vzponu pa so psi velika ovira za uporabo take tehnike. Kaj hitro nam začne spodrsavati, zato se moramo privaditi na drugačno tehniko. Obremeniti moramo celotno površino psov, kajti le tako dosežemo maksimalni učinek. To pa zahteva v kolenih rahlo nagnjenje ven iz pobočja.

Če se strmina še poveča, uporabimo srenače. Tehniko predvsem obračanja na mestu je dobro natrenirati na varnih pobočjih, da ne bomo izvajali cirkuških točk kje nad prepadnimi skoki. V skrajnih primerih, ko tudi srenači ne zadoščajo, morajo smuči odromati na nahrbtnik, mi pa z derezami in cepinom premagamo strmino.

Kot smo že spoznali, vzpon s smučmi na nogah ni vedno mogoč. Predvsem se to dogaja na začetku vzpona, še posebno v zimah, kot so bile zadnje, ko smo se morali kar nekaj časa

mučiti po suhem, da smo prišli do snega. Tudi na kombiniranem terenu, kjer se izmenjujejo kopni in zasneženi deli, vzpon na smučeh ni mogoč. Če je kopni del kratek, ponavadi samo snamemo smuči in jih prenesemo na ramenih ali v rokah. Za daljše razdalje pa je priporočljivo, da sprostimo roke za hojo s palicami. V tem primeru se smuči preselijo na nahrbtnik. Pri tem imamo vsaj dve možnosti.

Prva je ta, da smuči položimo prečno pod pokrov nahrbtnika. Pogoji je, da je nahrbtnik dovolj napolnjen, v nasprotnem smučni ne bodo stabil-

